

De filmprojector van 'ik' en 'jij'

WHAT YOU GIVE IS WHAT YOU GET (PAUL WELLER, THE JAM)

Om de relatie leerling-leraar (of leerlingbegeleider) in beeld te brengen, kun je heel goed de metafoer van een filmproces gebruiken. Hoe maak je een filmscript dat de ander motiveert om vanuit het opnamemateriaal te komen tot mooie, positieve filmbeelden?

door Ivo Mijland

De leerling is als een filmprojector met opnamefunctie. De leraar trouwens ook. De hele dag zendt de projector beelden uit, waar de ander naar kan kijken. Het journaal van 'ik', zullen we maar zeggen. Tegelijkertijd neemt hij beelden op van zijn omgeving. Daaruit vormt hij een ingewikkeld script van jij-en, die samen de ik beïnvloeden.

Zendt de ander een vrolijke lach uit, dan is het niet eenvoudig om die lach te negeren

Net als in de echte filmwereld, laten de makers van al dat filmmateriaal, zowel met het ik- als het jij-scenario, zich ruimschoots inspireren door het materiaal van anderen. Niet door het letterlijk te copy-pasten, wel door de beelden in te laten werken op het netvlies. We imiteren elkaar om tot filmmateriaal te komen, gewoon omdat het veel te moeilijk is om origineel te zijn als cineast. Filmmateriaal wordt op die manier razendsnel gevormd. Het is juist daarom van belang om als maker van je eigen ik-film, te zorgen voor een positief filmscenario.

Opname loopt...

De inhoud van je filmbeelden wordt mede bepaald door de beelden van de ander. Je camera neemt voortdurend beelden op van de ander en gek genoeg zijn die beelden van grote invloed op je gedrag. Zendt de ander een vrolijke lach uit, dan is het niet eenvoudig om die lach te negeren. Is de ander boos, dan inspireert dat vaak tot nieuwe boosheid. Wat je geeft, krijg je namelijk terug. In de dierenwereld is dat niet anders. Een zwerm vogels vliegt in bijzondere formaties, mede dankzij de registratie van de beelden van andere vogels.

Als je naar de schoolsituatie kijkt, zie je ook dergelijke kopieergedragingen. Leerlingen bekijken elkaars verbale en non-verbale signalen en handelen daar uiteindelijk ook naar. Juist daarom moeten leraren zich afvragen in hoeverre gewenst en/of ongewenst gedrag van een individu opgepikt is uit een 'uitzending' van een ander. Wellicht is het interessant om een aflevering van 'Uitzending Gemist' te zoeken, als je iets waarneemt dat je als lastig of juist prettig ervaart. Welke uitzending inspireerde de leerling tot het gedrag dat hij uitzendt?

Mijn projectie

Het kan erg interessant zijn om gedrag van een ander te bekijken vanuit de boodschap die we zelf uitstralen. In de nieuwsbrief van het Nederlands Jeugdinstituut viel onlangs te lezen wat de kracht is van een positieve school. Als je schoolbreed afspreekt om positief te benaderen en positieve benaderingen te waarderen, ontstaat positiviteit.

Terug naar de filmprojector. Een positieve film heet niet voor niets een *feelgoodmovie*, terwijl een heftige film vol mensenleed je aanspoort tot een naar gevoel. Na zo'n film ga je niet schaterlachend de zaal uit. Wat gebeurt er als je met het hele team afspreekt om regels positief te formuleren? Wat is het effect van benoemen wat je wilt in plaats van steeds te zeggen wat je niet wilt?

Bedenk goed: welke film zend je uit als het even niet goed gaat? En hoe duidelijk is je projectiemateriaal als het wel gaat zoals je wilt. Probeer maar eens een les lang je film volledig positief uit te zenden, zelfs als je negatieve beelden ontvangt. Als de projector van 'ik' positief materiaal uitzendt, wordt de projector van 'jij' beïnvloed om hetzelfde te doen. Als jouw ik als mijn ik wordt, zal mijn ik zoals jouw ik worden, niet door elkaar na te doen, maar gewoon vanuit

niet duidelijker heb opgegeven. Wat heb jij nodig om de volgende keer wel je opdrachten gemaakt te hebben?

Uiteraard is het van belang om dat vanaf de start te doen en niet pas na drie 'fouten'. Je moet uitstralen dat je rekent op een positieve werkhouding en dat je zelf medeverantwoordelijk bent om dat script te vormen. Tot slot moet je je film soms van toelichting voorzien. Ga er niet blind van uit dat de ander je begrijpt, maar onderzoek liever hoe het komt dat je film soms niet (goed) begrepen wordt. Op die manier kun je met de informatie van je publiek nog beter materiaal ontwikkelen.

Positieve projectie

Zoals gezegd begint het creëren van een positief filmklimaat bij het maken van je eigen materiaal. Maar met alleen je afspeelfunctie kom je er niet. Je zult ook aandacht moeten besteden aan het materiaal van de anderen. Als je eenmaal een gevierd regisseur bent binnen de school, is het vrij eenvoudig om de regieassistenten op te leiden tot hetzelfde werkniveau.

Ook hier zijn weer een aantal stappen van belang. Als de ander iets projecteert dat je niet kunt waarderen, onderzoek dan wat je al wel goed vindt. Benoem dat deel als eerste. Kijk vervolgens naar wat jij te bieden hebt om van de assistent een zelfstandig regisseur te maken.

Stel dat een leerling elke les met gemopper binnenkomt, dan is het gemopper het deel dat je liever niet ziet. Benader de leerling vanuit wat je wel wilt. 'Wat fijn dat je er bent, Theo!' Vervolgens ga je in op deel twee van zijn boodschap, maar controleer eerst of je zijn film goed begrijpt. 'He Theo, ik zie dat je ontevreden binnenkomt. Klopt dat?' Om – met een brede glimlach te vervolgen met: 'Wat kan ik doen om je te laten lachen?' De kans op een lach is groot.

In de psychologie noemt men dat positieve projectie. Waar projectie gezien wordt als een poging je eigen eigenschappen toe te schrijven aan een ander (leerling Theo zegt dan: 'natuurlijk ben ik chagrijnig, dat ligt aan uw saaie lessen'), is positieve projectie een manier waarbij je de kracht van de ander wilt en kunt ontvangen. Leerling Theo is dan dankbaar voor de positieve aanpak van de leraar, waarmee het gezag van deze regisseur stijgt. Hoe meer gezag de regisseur krijgt, hoe meer hij zijn kijkers uitnodigt om ik te worden in een werkelijke ontmoeting met jij, jij en jij.

Ivo Mijland is trainer/coach voor Ortho Consult. Hij schreef diverse onderwijsboeken, onder andere over positieve groepsvorming. Binnenkort verschijnt zijn nieuwe boek: 'De kracht van klagende ouders'

Wat stom van me dat ik het niet duidelijker heb opgegeven

wederzijds respect. Negatief filmmateriaal is namelijk een vorm van disrespect naar de ander. Je geeft als het ware aan dat jouw kijk op de werkelijkheid een betere is dan die van de ander. Het wordt dan een filmwedstrijd, waarbij een jury uiteindelijk de winnaar aanwijst. Nadeel van het aanwijzen van winnaars is echter dat er ook verliezers zijn.

Schrijf je script

Hoe schrijf je nu een script dat uitnodigt tot een *feelgood* filmfestival? Allereerst is het belangrijk te onderkennen dat jij niet verantwoordelijk moet zijn voor de ander, maar vooral voor jezelf. Wat kan ik aan mijn filmmateriaal veranderen om de projector van de leerlingen te verleiden tot positief beeldmateriaal? Om te beginnen moet je dan positief de school ingaan. Zet de bril op van een levensgenieter, die ziet meestal de kansen en heeft minder moeite met de problemen. Ten tweede is het van belang om bij problemen te kijken naar een positieve benadering van de amokmaker. Je zegt dan niet dat je er last van hebt, maar benadert de ander vanuit de opbrengst. Stel dat een leerling zijn huiswerk niet gemaakt heeft. Zeg dan: 'Wat stom van me dat ik het